

Glasilo Slovenske Krajine

NOVINE

Prihaja vsako nedeljo.

Cena Novin na celo leto je: doma na skupni naslov 25 D., na posameznoga 30 D., v Ameriko 100 D. Cena Marijinoga Lista na celo leto je: doma 10 D., v Ameriko 50 Din. Novine prihajajo vsaki teden, M. List vsaki mesec. Naročniki M. Lista i Amerikanci dobijo kalendar brezplačno, naročniki Novin pa za polovično ceno. Rokopisi se ne dajo nazaj. Rokopise i naročnino pošiljajte na uredništvo ali upravništvo Novin v Črensovce, Prekm.

„Vredništvo i upravništvo Novin je v Črensovcih, Prekmurje“.

Vrednik: Klekl Jožef, vp. plebanoš v Črensovcih.

Oglasi, (inserati) se tudi sprejmajo. Cena ednoga kvadrantnoga centimetra za ednok en dinar, za večkrat popust. Cena malih oglasov je do dvajset reči 5 Din, više od vsake reči pol dinara. Med tekstem je cena oglasov cm2 dva dinara v „Poslanom“ tri dinare. Ki naroči 1/4, 1/2 ali celo stran, dobi 25% popusta za edno objavo, za večkratno več. Takso za vse oglase plača upravništvo „NOVIN“.

Što se briga za Prekmurje?

Zadnje volitve so dale v Prekmurji zanimivo sliko. Gornje Prekmurje i velki del donoga se je — mogoče samo po zaslepnosti — izreklo za Radiča. On je dobo več glasov, kak kandidatje naše Kmečke zveze. Ka bi iz toga sledilo? Nikaj drugo, kak to, da se bo Radič bar na telko brigao za Prekmurje, kak naši poslanci SLS. To bi z vsov pravicov smeli od njega pričakivati; pa ne samo pričakivati, nego tudi zahtevali. Če on ma v Prekmurji svojega poslanca, bi morao gledati na to, da te poslanec ne samo poslanec na papiri, nego da se istinsko bori za pravice — če že ne celoga Prekmurja — bar onih, šteri so za njega stavili svoje vüpanje. Ja, te poslanec bi bar od časa do časa morao priti med svoje volilce i se zanimati za njihove potrebe ino jim, na kelko je to mogoče, pomagati. A ka vidimo!

Prekmursko ljudstvo ma potrebe, da mogoče niedno drugo ne samo v Sloveniji, nego v celoj državi. Pri nas se rešava agrarno pitanje, logov, šolsko pitanje i sam Bog zna ka vse še. To so zadeve, v šterih si narod ne more i ne zna sam pomagati, nego potrebuje pomoči svojih voditelov, parlamentarnih zastopnikov. I ono se tudi rado obrača na svoje voditele. A na koga?

Prosvečno ministerstvo nam je ukinolo meščansko šolo v D. Lendavi i M. Soboti ino dva razreda gimnazije v M. Soboti. Proti tomi smo pretesterali. A što je podpirao naše proteste v Belgradi? Mogoče g. Radič ali njegov prekmurski poslanec? Teva o naših protestaj more biti niti čüla nesta. G. Klekl je bio tisti, ki je pošilao pisma i telegrame — na lastne stroške — na ministerstvo z zahtevov, da se naše ukinjene šole znova otvorijo. I zdaj, gda je v Belgradi, je z našov deputacijov osebno šo k Pašiči i prosvetnomi ministri i njima razlagö, da je popolna gimnazija neobhodno potrebna ino jiva proso, da se šesti i sedmi razred znova odpreta.

V najnovjšem časi se je začnolo „rešavati“ agrarno pitanje. Ar pa je to rešavanje takše, da se pravzaprav nemre imenovati rešavanje, nego spekulacija, štera je hasnovita samo za tistoga, ki odavle, küpci pa nalaga težave, šterih nemre premagati, so začnole prihajati taki v začetki pritožbe i prošnje za pomoč. Kam so prihajale? Samo k našemi poslanci, g. Klekli. On naj podpira proteste, prednaša prošnje ministri. I on je to včino. Šo je k ministri agrarne

reforme, Pavli Radiči. Predložd njemi je proteste i prošnje. Sestavo spomenico s pitanji i nasveti, kak naj agrarno pitanje — razodaja zemle — izvrši. Kelko ležej bi to včino prekmurski radičovski poslanec! On bi ležej intervenerao, ležej proso i zahtevao, ar je minister poslanec iste stranke kak on. A te poslanec se niti zgeno ne, ar se on za nas ne briga. On je dobo prekmurske glasove, za naše nevole pa njemi ne briga.

Vseširok i vsigdar samo g. Klekl. On dela, če je zdrav, če betežen, on naj pomaga, če je prosilec pristaš Kmečke zveze, ali radičovec, ali demokrat, ali pristaš šteretječ druge stranke, vsi drugi pa pohodijo Prekmurje samo te, gda pridejo, da na shodi s praznimi obećanji nafarbajo svoje lahkoverne i zaslepane volilce. Pred volitvami so vsi obećavali, postavljali v zrak zlate gradove, a zdaj nega nikoga, što bi ta obećanja spuno, te zlate gradove postavio. Ne prikaže se ne Radič, ne Pivko, ne Pucel, samo g. Klekl je ostao i on dela za vse i namesto vseh.

To dejstvo smo povdarili samo zato, da bi se našemi narodi popolnoma odprle oči; posebno tistim, ki so šli za Radičom. Znova povdarimo, da Radič Prekmurja ne bo rešavao i ga ne reši, ar niti vole nema, da bi šteo pomagati. Če bi njemi istnsko bilo kaj za nas, ne bi postavljao za Prekmurje popolnoma nepoznanoga moža za poslanskoga kandidata, nego bi izbrao za to domačina, ki bi se bar nekelko brigao za naše potrebe.

Še ednok povdarjamo, da Radič ne naš človek i tudi nemre biti, ar nas ne pozna. On je prišeo samo za to, da bi mešao naše ljudi z obećanji, šterih nigdar ne spuni i tudi nešče spuniti.

G. Kremžar
proti invalidskomi zakoni.

V imeni Jugoslovanskoga kluba je govorio ob priliki razprave o invalidskom zakoni poslanec Kremžar. V svojem dve vürnom govori je dokazüvao, da se te zakon ne sme sprejeti v takšoj obliki, kak je; on najre ne odgovarja dvema glavnima zahtevama, na šterivi bi se mogla polagati vsa pozornost.

Zakon bi se morao vzeti iz s cialnoga (držabnoga) i državno-obrambnoga stališča. —

Socialna stran je v tom, „da podava vsem vojnim žrtvam v državi brez razlike kem največ sredstev, da se zabrani njih socialni i gospodarski prepad i da se ohrani i spolni njihova moralna, umska i telovna moč. Državno-obrambni pomen invalidskoga zakona pa je, „da vsem vboгим žrtvam svetovne vojne vlije novo zavüpanje v državo, ka brez dvoma povdigne moralne sile tistoga dela naroda, šteri je v prihodnosti pozvan, to državo čuvati i hraniti.“ — predloženi zakonski načrt ne odgovarja — razvija nadale govornik — ne ednomi ne drugomi. Invalidom ne poda zadostnih sredstev za vzdržavanje življenja, zvün toga pa je tudi vngotakših invalidov, ki so invalidske podpore krvavo potrebni, izbrisanih iz invalidskoga spiska. Da je te zakonski načrt istinsko nesprejemljiv — pravi govornik — dokazüjemo tudi protesti tistih, za štere se zakon dela. Vse invalidske organizacije pošilajo proteste proti takšoj rešitvi invalidskoga pitanja. „Kakši namen pa ma potom“ — pita g. Kremžar — „vsilavati invalidom nekaj, ka oni neščejo. Vidi se mi, da zdašnja vlada porivle te načrt naprej zato, da bi se videlo, da se nekaj dela.“ (Fr. Žebot: Da se nasiple ljudem nekaj peska v oči)

Svoj govor je g. Kremžar končal z rečmi: „Vam gg vladne većine pa pravim, da si dobro premisite, ka delate. Što šče dobro državi, narodi i invalidom, mora zahtevati drugi i inačiči načrt... S stališča socialne pravice i brige za prihodnost domovine, štero nam nalaga naše domovinoľubje, bomo glasovali proti tomi zakonskomi načrti. Što pa misli, da mora iz političnih ali strankarskih razlogov glasati za njega, bo noso odgovornost pred invalidi, pred narodom i celov domovinov. — (Načrt je bio sprejet. Za njega so glasali radikali, radičovci — šteri so ga prle v opoziciji odklonili — i zemloradniki.)

Štefan Radič je znova ostao
brez ministerskoga stolčka.

Ka se v Belgradi dela z gospodom Št. Radičom je že već, kak čüdno. Ze pred mesec m dni je meo obećani ministerski stolček, dobo ga pa niti dozđaj ne. „Bo, zagotovo bo“ — zatrjuje g. Pašič i drugi Štipičini prijatelji, gda pa pride do toga, da bi istinsko moralo biti, vlihne Pašič i vlihnejo drugi, g. Radič pa ostane brez ministerskoga stolčka.

Novi svet.

Spisao: I. Szklai.

Iz vogršćine prestavo Fr. Kolenc.

Nagövorio jo francoski. Sestra njemi odgövorio.

— Hvala Bogi! Düša se vam je teda povrnola. Zđaj že ozdravite. Zaednok pa še ne govorite vngö, ar ste še jako slabi.

— Na čütim se slaboga. Govoriti, soñtavati morem. Gde sem? Kak dugo sem tü? Što me je prineseo se? Ka bo z menov.

Nüna je na vse odgovorila, potom pa je zapovedala, da mora mučati.

Drügi den je lahko gučao. Nevarnost je že prestao.

— Za par dni lahko vstanete i idete dale njemi je pravo doktor.

Da lahko vstane, tomi se je Elemér jako razveselo. Strašno je tü ležati med polmrtvimi, s šterimi niti te ne bi smeo govoriti, če bi razmo njih jezic.

Sestra je bila jako zaposlena, med dnevdm pa si je večkrat pritrkala malö časa, da je potolažila rešena, šteri je meo tak priküpliv obraz. I tüdi ne prestala dugo, da ga ne bi pitala, ka ga je gnalo na to dugo pot.

Elemér je vse povedao iz svojega življenja. Sirmastvo, ločenost od sestre, metanje se i ta i svoje cile za prišestnost.

Nüna ga je ginjeno poslušala do konca — Sirmacekl Vas je B. g. posebnö pohodo.

A naj vam ne bo žao. Verjite, mogoče je tüdi ta nesreča bila potrebna, da dosegnete svoj cil s popunoma vtrjenov düšov. Če pa ga ne dosegnete, ne mrmrajte.

— Ne bom mrmrao. V modrosti bože previdnosti tüdi te ne smemo dvojiti, že tüdi njeno ravnanje mamö za nesmileno. Tisti zna življenje prav ceniti, koga je trpljenje dozorilo. No pa itak nemre nihče meti večne domovine na zemli.

— Ne, ne. Drügi svet mora biti i pozemelska sodba, ar ka bi lonalo takše požrvovalno delo, samopreganjanje, kakše opravlate ve drage sestre z nami, trpečimi!

— To ne preganjanje. Boža naloga je. A ne to trda proba: bar za mene ne. Vi bote znova videli svojo domovino; jaz pa žmetno. Istinsko ne bom mela već domovine, samo pravo domovino, nebesa, če jih bom vredna.

I nüna je povedala, da je edna izmed tistih francoskih sester, štero so pred nedavnim pregnali iz lastne zemle, iz lastne domovine. Zavest, da vse za Kristuša činimo, ki je

naš gospod, zapovednik i plačnik, od šteroga nihče ne läbo bole ljudi, davle moč za läbežen do sirmakov, Kristušovi varovancov.

Ali jih brez Kristuša more što läbiti? Elemér je ginjeno kimao z glavov.

— Läba sestra, veliko prošnje mam do vas.

— Če le mogoče, jo rada spunim.

— Najprle dopustite, da pitam, gde sem.

— V Tortomi, španskom varaši

— Bodite tak dobri i pišite domo, mojem predstojniki, Farkaš Balinti. Samo telko, da živem. I prosite ga, naj pomiri sestru; naj si ne dela skbi zavolo mene. Prle pa ne dobijo od mene znova glasa, dokeč se gde ne nastoim; ar dokeč si bar poštene obleke ne bom mogeo spraviti, se kak pošten človek preživiti, tak dugo ne dam sebi glasa.

— Tak naj napišem?

— Tak. Ne već, ne menje. Samo zato, da bodo znali da nesam vesno.

Nüna je obećala, da bo tak drügi den pisala.

15 Blodeče pismo.

Pri nas že jesen vlada. Vulice glavnoga varaša je pokrivalo debelo, žilavo blato.

Trezika je blodeč gledala na vulico, gde so ravno svetilke prižigali. Gospa, pri šteroj je služila, je pri okni sedela.

(Dale)

Gda je prišeo Radič iz Ženeve — kam je šo delat „ispit“ i si dobivat svedočanstvo svoje državotvornosti, kak šo to trdili radikali — je naznalo sveti, da sta se s Pašičom pogodijo za stolček ministerskega podpredsednika. „To je zagotovljena stvar i po Pašičovoj vrnitvi v Belgrad se taki izvrši“ — je trdil Radič. Pašič je po dugom odlašani prišeo, Radič ga je pohodo, a ne postao niti podpredsednik, niti kakši drugi minister: niti ministrstva „rūševin“ — kak je pisao „Hrvat“ — njemi neso dali.

Pred kratkim je šo drugič v Belgrad. Bio je pri kralji, bio pri Pašiči, a se je znova vrno v Zagreb brez ministerske časti.

Ka si misli, gda vidi kak se z njim ravna v časi „sporazuma“, se ne ve. Lehko si pa mislimo, da zadovolen ravno ne. Pa nič ne škodi, ar je to jako dobra šola za njema. Mogoče ga kaj spametuje.

NEDELA

XXIV. po Risalaj. Evang. sv. Mat. — Spodobno je kraljestvo nebesko muštarskomi zni.

Mala židovska dežela je bila kraj, gde je Jezuš oznanjvao svoj novi navuk, svoj nebeski evangelij. Samo židovje so bili tak srečni, da so čuli glas boži iz vūst Odrešitelovih. Kak mali začetek je bio to!

Kristuš je razposlao svoje apoštote. Bilo jih je samo dvanajst. I tej šo šli nekelko dale; malo bcle se razširili bože kraljestvo.

Dnesden pa je razširjeno po celoj zemli. Ne naroda, ne ljudstva, ne varašov, ne vesnic, gde ne bi bilo bar nekelko znano, da je nad nami Bog, gospod nebes i zemle. Po celom sveti se je razširilo bože kraljestvo. Zraslo je kak muštarsko zrno v mogočno drevo i razprostera svoje veke po celom sveti. Njegova senca sega celo v tiste kraje, v šterih vlada tmica poganstva. Misijonari so tisti apoštoli, šteri jo raznašajo i razširjajo.

Nebesko kraljestvo se razširja i se bo razširjalo, ar je to napovedao boži Vučenik, to je povedao boži Vučenik, to je povedao sam Sin boži. Edna ovčarina i en pastir bo.

Molimo, da se to kem prle zgodi. Povzdignimo srca i pošilajmo proti nebesom vroče žele, da Cerkev kem prle zmaga, da se bože kraljestvo kem prle razširi po celom sveti, da bo vse človečanstvo kem prle v tistoj ednoj ovčarnici, štero bo vodo eden — boži — Paster.

Oč, da, da bomo edno kak sta Ti i Sin edno!

Domača politika.

Dr. Korošec v Dalmaciji. Pot našega političnoga voditelja dr. Korošca po Dalmaciji se je spremenila v pravo zmagoslavje. Ljudstvo ga v vseh varašaj navdušeno sprejema i njemi tudi kmetje iz vesnic pošilajo prošnje, da jih obišče. — Da je dosegno velke uspehe, ne tajijo tudi nasprotni listi Toj uspehi pa jih pečejo, posebno Radičovce. Ne čudno, če jim ne po voli, ar jih dalmatinsko ljudstvo trümoma zapušča.

Penzioniranje zagrebečkih vseučilišnih profesorov. Državni svet je potrdio edlok, da se visokošolski profesori Barc, Bazala i Polič penzionerajo. Zakaj so penzionerani? — „Hrvat“ piše: „Ne trbe navajati, ka je bio povod za penzioniranje naših profesorov. To dobro zna vsa javnost, a najbolje gospodje radičovci. Oni (radičovci) so zdaj stopili v vlado; logično je, da ostanejo v penziji tisti, ki neso štel v vlado ali v vladino stranko za celotno izpeljanje vidovdenske ustave. Gospoda Drinkovič i Šurmin sta začnola svoje delo pod PP. (Pašič-Pribičević) vladov ob priliki vpokojenja naših profesorov, a g. Štefan Radič dobiva potrdilo njūvoga vpokojenja kak dopolnilo za svoje ministrowanje. Naskori bo vsakomi Hrvati občestno, da je Pašič-Radičova vlada samo nadalūvanje vlade Pašič-Pribičević.“ — Bazala i Polič sta poslanca. Gda je Pavle Radič podao svojo znano izjavo, sta z drugimi vred zapustila Radičov klub. Zdaj morata zavolo t ga trpeti, ce-tūdi so radičovci vsigdar naglašūvali, da bo njihva vlad mirotvorna.

Znova prepri med ministroma. Radičovski minister pošte dr. Šuperina je prekino ministri železnic radikali g. Radojeviči vse telefonske zveze. To je včino zavolb toga, ar je Radojevič pošlanskim uslužbencom vzeo brez-

plačne karte i jih ne šteo dati nazaj niti na prošnjo ministra Šuperine. — Pa pravijo, da živejo radikali i radičovci v „sporazumi“. To je lep sporazum, če dela eden minister proti drugomi.

Sodba radikala Markoviča o Pribičevići. Radikali so meli v Zagrebi političen sestanek. Na njemi je govorio tudi znani poslanec Markovič. V svojem govoru je izgovorilo s dvo- o nefernih političnih voditelaj opozicijskih strank. O Pribičevići je pravio: „G. Sv. Pribičević neje nikši državnik vekšega štla, negi navaden mali prečanski političar.“ — Prav, da je tudi g. Markovič prišeo do spoznanja štero smo mi meli že davno. Čudno pa je, da o Pribičevići ne meo tak sodbe te, gda je tudi on pomagao s svojov strankov vleči vladna kola.

Iz narodne skupščine. — Radikali se dnes smejejo, a oni sami so pred ednim letom zahtevali silnost za te zakonski predlog od Davidovičove vlade, štero so imenūvali begovsko vlado, a Davidovičova vlada je pristala na to silnost, samo ne mela časa, da bi jo spravila skoz skupščino. — Reči zemloradniškoga poslanca, gda Pavel Radič ne šteo čūti o silnosti predloga, da se v Bosni reši agrarno pitanje.

Svetovna politika.

Atentat na Mussolinija. 4. novembra je mela italjanska narodna milica slavnost. Ob t j priliki je šteo Mussolini nastopiti z govorom. Malo prle pa se je zvedelo, da je pripravljen na njega atentat i da se atentator skriva v hiši nasproti palači, iz štere je šteo govoriti. Policija je včasi začnola z delom. V imenūvanoj hiši so našli socialističnoga poslanca Zaniboni-ja s puškov. Taki so ga areterali. Zvūn njega so zgrabili tudi slobodnoga zidara generala Cappelo i vnogo drugih. Oblasti so dale zapreti vse prostvo zidarske lože.

MALI OGLASI.

^{20 sh} JOSIP DEZSÓ samski iz RĚDICS (Mađarsko) se je zaročil s KATARINO KEPE samska iz CENTIBA (Csentevölgy). Što ima kaj proti zakoni, naj se glasi pri urednistvi „NOVIN“.

DEZSÓ JÓZSEF nőtlen RĚDICS (Magyarország) lakós eljegyezte magának KEPE KATALIN hajadont CSENTEVÖLGYRŐL (Centa). Ha valaki házassági akadályt tud, jelentse a „NOVINE“ szerkesztőségénél.

Sprejme se včasik dober KROJAČKI POMOČNIK v D. Lendavi pri JOŽEFU ČASAR.

AMERIKANCI TO JE ZA VASI 10
Pri Sv. Križi pri Lotmerki se odaji jako lepo posestvo obstoječe iz zidine 12 plūgov zemlje. Cena se zve pri A. KLEMENČIČI v BELTINCIH.

PINTARSKÉ POMOČNIKE 5
(deticē) sprejme pri dobroj plači, prostoj (brezplačno) hrani, stanūvanji i perili FRAN REPIČ, pintarski majster, Ljubljana, Kolezijska ul. 18.

POSESTVO 7
iz 5-6 oralov zemljišča, sadovnjaka, goric, šume, travnika, njive, 2 stanovanjskih i gospodarskih poslopj, oda JOŽEF PETEK Buckovci 60. p. Mala nedelja.

DOBROIDOČA GOSTILNA
na jako prometnom kraji se zavolo družinskih razmer takoj za 180 jezero dinarov oda. Hiša i gospodarsko poslopje je novo zidano vse s crepom pokrito, zraven še nove i velike hiše nedogrejene za gostilno i tudi vsakšo drugo obrt pripravne. Potem le lep ograd za zelenjavo i sadovnjak, pa 3 orale loga, 1 oral travnika i nad 1 oral njive. Cenjene ponūdbe prosim pod „gostilna“ na upravo toga lista.

MLEKARNA
popolnoma moderno urejena v najbolje ugodnom kraji v Sloveniji i blizi državne meje se zavolo družinskih razmer jako ze le po cenī oda. Običajno se je izvažalo v Avstrijo dnevno do 2000 l mleka i še več. Poleg je zidane hiša z vsemi potrebnimi prostori i stanovanjom — lep ograd i sadovnjak pa nekaj goric. Kūpci šteri majo veselja do mlečne trgovine majo tū krasno bodočnost. Mlekarna še je v punom obrati i kūpec lahko taki nadalūjuje z izvozom mleka. Ponūdbe prosim pod 80 jezero dinarov na. Upravo toga lista.

Postūvanomi občinstvi si dovolūjem vlūdno sporočiti, da sem prevzeo od gospe dovice ČISAR

mizarско delavnico

nahajajočo se v Sodnoj ulici v MURSKI SOBOTI, štero bom vodo pod imenom

RUDOLF ŠAFRAN.

Opirajoč se na svoje vsestranske izkušnje, pridoblene v tū- in inozemstvi, zagotavljam Vas, da bom vsako naročilo iz stroke umetnoga pohištvnoga in stavbarskoga mizarstva skrbno izvršio po nizkoj zmernoj cenī.

Pričakūjoč Vaših cenjeni naročil beležim z odličnim spoštovanjom

RUDOLF ŠAFRAN

mizarški majster.

Iz poštenih hiš sprejemem tudi dva učenca (inaša).

PASKA!

Če se ščeš za zimo dobro gorobleči za male peneze, te moreš iti

v MURSKO SOBOTO k
ALEKSANDRI HORVAT
krojači i trgovci z gotovimi oblekami poleg Dobraja.

Tam najdeš velko zalogo zimskih kaputov, bričes hlač i druge vsake vrste gotovoga blaga za moške i dečke. Tam se delajo vsake vrste obleke na mero; — najdeš lastno izdelane kape po najnižioj cenī! Če ne verješ, pridi i pogledni pa se te zagvūšaš.

Slovenska Banka d. d.

podružnica DOLNJA LENDA
plača najbolje dolarje
in zlate peneze.

Ovlaščena banka za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja in prevzema bančne garancije.

BAUTA

(trgovina)

s štelažami i stanovanje z 2 sobama, kūhnjo, kletjo se da na PETANCIH v najem. — Več se zvedi pri

NEMEC JANEZ

trgovci,

v MURSKI SOBOTI.

Obrtna Banka d. d. v Ljutomeru.

Ovlaščeni zavod za trgovanje z devizami in valutami. Izstavlja izvoznikom uverenja, daje kredite po najugodnejših pogojih ter izvršuje vse bančne posle najkulantneje.